

**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

УДК 347.963

РОЗШИРЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Круголь Ю.В. - начальник Головного територіального управління
юстиції у Вінницькій області

Головне територіальне управління юстиції у Вінницькій області

Рівність, як один з основних принципів правового статусу людини і громадянина, закріплений у Конституції України 1996 року [1]. Основний закон визнає, що усі люди є вільні й рівні у своїй гідності та правах (ст. 21). Громадяни України мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. За Конституцією України не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (ст. 24). В юридичному сенсі рівність людей перед законом означає рівне становище людей у суспільстві щодо дотримання ними норм закону, 8 закріплених в законах їхніх прав, обов'язків і відповідальності. Під рівністю громадян перед судом розуміється те, що всі вони несуть відповідальність перед судами, не маючи при цьому ніяких переваг і не зазнаючи ніяких обмежень. При цьому усім суб'єктам правовідносин Конституцією і законами України гарантується доступність судового захисту їхніх прав, свобод і законних інтересів незалежним і неупередженим судом (ст. 129).

Конституційний принцип рівності перед законом і судом тісно пов'язаний з питанням надання державою безоплатної правової допомоги. У ч. 1 ст. 59 Конституції України зазначено, що: «Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно»[1]. До прийняття у 2011 році

Закону України «Про безоплатну правову допомогу» [2], така допомога здійснювалась лише в кримінальних справах відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України. Для цього щорічно законами України про Державний бюджет України затверджувалися обсяги фінансування за бюджетною програмою «Надання громадянам правової допомоги в кримінальних справах за рахунок держави». Крім того, на виконання зазначених конституційних приписів Верховна Рада України ухвалила низку законів, в яких, окрім іншого, передбачалось надання правової допомоги різним категоріям осіб, віднесених до соціально вразливих, зокрема: Закони України «Про охорону дитинства», «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», «Про біженців», «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» тощо [3; 4; 5; 6].

Наукові праці тією чи іншою мірою, стосуються права громадян на одержання безоплатної правової допомоги, умовно можна розділити на кілька груп. До першої групи відносяться роботи з питань загальної теорії прав людини вчених С.П. Добрянського, В.О. Костюка, П.М. Рабіновича, О.Ф. Скакун та ін. у них право на допомогу розглядається в комплексі з іншими правами і свободами людини і громадянина. Окремі аспекти забезпечення особі права на правову допомогу у різних сферах державної діяльності досліджувалися в роботах О.М. Бандурки, Т.В. Варфоломеєвої, А.Т. Комзюка, В.В. Копейчикова, Ю.М. Тодики та ін. [7, с. 10].

Пріоритетним напрямком державної правової політики наразі є реформування органів державної влади та оптимізація їх структури. Відповідно до концепції реформ, процес оптимізації відбувається поетапно і поступово.

Прогресивним напрямком діяльності органів юстиції стало запровадження у 2015-му році діяльності центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. У Вінницькій області такі центри безпосередньо працюють у Вінниці, Козятині, Гайсині та Томашполі. Тут малозабезпечені громадяни мають можливість отримати кваліфіковану допомогу юриста-адвоката за рахунок держави для захисту своїх прав та свобод по кримінальним, цивільним та адміністративним справам.

Наразі реформи чекають на районні та міськрайонні управління юстиції області. У всіх областях України загалом ліквідують 586 управлінь юстиції, в тому числі 28 у Вінницькій області. Функції вказаних підрозділів розподілять між різними структурами. Частина – відійде органам місцевого самоврядування, нотаріусам, а

також акредитованим суб'єктам, які виконуватимуть функції реєстрації прав на нерухоме майно.

Таким чином, до першого липня поточного року управління юстиції в районах повністю реформують. На їхній базі створять бюро правової допомоги, які забезпечуватимуть роботу громадських приймалень із надання всебічної юридичної допомоги людям. Тобто такі бюро будуть створені в кожному районі та місті обласного значення як відокремлені структурні підрозділи місцевих центрів. У містах, де вже діють місцеві центри, функції виконуватимуться такими центрами, в яких громадяни отримуватимуть доступ до відповідних он-лайн сервісів Міністерства юстиції та зможуть отримати безоплатну первинну правову допомогу – роз'яснення та консультації правового характеру. Крім того, у новостворених бюро будуть займалися активною просвітницькою правовою діяльністю на рівні кожної територіальної громади.

Конкурс на заміщення посад у новостворених бюро планується розпочати уже в травні 2016 року.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року (редакція від 02 березня 2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 року (редакція від 21.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
3. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 року (редакція від 21.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
4. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні : Закон України від 17.04.1991 року (редакція від 29.11.2012 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 року (редакція від 03.03.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
6. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон від 22.10.1993 року (редакція від 24.03.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
7. Бова Є.Ю. Безоплатна правова допомога стає реальністю? / С.В. Гончаренко, Є.Ю. Бова // Адвокат. – 2009. - №7 (106). – С. 10-14

УДК 342.733

ЗАХИСТ ПРАВА НА ОСВІТУ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Мельничук О. Ф. – д.ю.н., професор.

Вінницький національний аграрний університет

Досвід демократичних країн переконує, що розвиненість інститутів громадянського суспільства, складовою яких є й громадські організації, забезпечує повноцінну реалізацію людиною її прав. Ефективне

функціонування громадських організацій у сфері освіти є запорукою захисту прав та законних інтересів учасників освітнього процесу. Тому не випадково спостерігається пробудження наукового інтересу до вивчення